СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 50. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 5-го березня 1941. No. 50. Jersey City, N. J., Wednesday, March 5, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СПРАВА КОПІЮВАННЯ МОД

ВАШИНГТОН. — Найвищий суд порішив, що великі фірми модних жіночих одягів, які мають знаменитих модистів і витворюють оригінальні строї, не мають права накликати до бойкоту товарів менших кравців, які підробляють їх строї. Бо копіювання строю не є забороненє законом. А гарно скроєна одежа не є „капі райтед", подібно до якоїсь книжки, чи винаходу. Ця справа в суді опинилась внаслідок цього, що союз великих модних фірм проголосив бойкот на всіх менших кравців, які наслідують їх моделі.

МУЗЕЇ ВІДПОВІДАЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські музеї почуваються дуже враженими заявою нюйорського комісара парків, Мозеса, мовляв, вони сплєніді, окутані якоюсь тайною і не виконують якслід своїх суспільних завдань. Деякі з тих музеїв опублікували прилюдно відповідь, даючи докази в цифрах, скільки людей користає з них і в чому полягає їх суспільна служба.

ЛОНДОН ОЧИЩУЄТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Представник Американського Червоного Хреста, Дейвид Брус, приїхав тепер з Лондону і сказав, що хоч бомбардування Лондону далі продовжається, але Лондон не лиш, що не потерпів на своїм зверхнім вигляді, а ще поправився. Бо лондонські власти тепер краще привикли до бомбардування та придумали кращі засоби, як усувати з вулиць румовища. Більшість лондонських вулиць, говорив він, цілком очищена і ужиточна для руху. Мораль населення, говорив він, знаменита.

ЗАМОВЛЯЮТЬ ҐАЗОВІ МАСКИ.

ВАШИНГТОН. — Уряд замовив для цивільного населення певну скільkість ґазових масок. Покищо це замовлення має лише „виховний характер", себто дає фабрикам нагоду приспособити свою продукцію до масового виробу тих масок, колиб зайшла потреба. Ці маски на короткий час можуть зневтралізувати всі досі відомі трійливі ґази.

ЗА РЕҐУЛЮВАННЯ СТРАЙКІВ.

ВАШИНГТОН. — Підсекретар війни, Петерсон, заявив, що уряд повинен запровадити „Военний комітет праці", на взір того, що був в 1918 р., а якого завданням було реґулювати непорозуміння між власниками і робітниками, та недопускати до страйків. Бо страйки лиш в однім тижни коштували военну продукцію 120,000 годин праці, казав він.

УЧИТЕЛЬСЬКА ЮНІЯ В ХВОСТІ КОМУНІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Американська федерація учителів, до якої донедавна входила нюйорська учительська юнія, льокаль ч. 5, опублікувала звіт про доходження в цій юнії комуністичної діяльности. В звіті говориться, що льокаль ч 5. провадив під теперішним зарядом точнісько таку саму політику, яку вела комуністична партія в Америці. Він все відгукувався на комуністичні заклики; відразу змінив свою політику з колективної забезпеки, на чисто пацифістичну, коли Гітлер і Сталін заключили мир. Він припинив свої гострі критики на адресу Гітлера, а загострив на адресу аліянтів, з моментом як це комуністи зробили. Вкінці цей льокаль ніколи ні одним словечком не скритикував Советів. Нераз він наводив слова Ерла Бравдера і рекомендував їх своїм членам.

ВТРАТА ПОЧТИ НА ВОЄННИХ МОРЯХ.

ВАШИНГТОН. — Велика частина листів, виходячих з Америки до Европи, внаслідок затоплювання кораблів, на военних морях пропадає. Департамент почти заявив, що дотепер вісім кораблів, везучих американську почту пішли на дно, потягаючи за собою 14 і пів тисячі мішків почти, по 2,500 листів в кожнім мішку.

ХАРЧЕВІ МАРКИ.

НЮ ЙОРК. — Від тижня в Ню Йорку запроваджено всюди харчеві карточки і всі ті люди, що є на „реліфі" і можуть з тих карточок користати, радо це роблять. За один тиждень закуплено харчевих карточок на близько $60,000. А разом з закупом тих карточок, уряд дає певну скількість даром.

РАДІЄВІ ПЕРЕШКОДИ.

НЮ ЙОРК. — Радієві висильні повідомляють, що внаслідок магнетичних напруг в природі і внаслідок плям на сонці в етері є статика і вона зле відбивається на короткохвилеві радієві висилки. Перешкоди існують головно на дальшу віддаль, де треба уживати коротких хвиль, себто між Америкою і Европою та іншими частинами світу.

АВҐАҐЕН ВИНУВАТИЙ.

ВАШИНГТОН. — Лава присяглих узнала Фрідріха Авґаґена винуватим проступку чужої пропаганди і незареєстровання, як цього вимагає закон. Авґаґен вів націстичну пропаганду в Злучених Державах Америки і побирав за це гроші з чужих джерел.

СПРОБА ВКОРОТИТИ СЕНАТСЬКІ ДЕБАТИ ПЕРЕПАЛА

Опозиція далі цілою парою працювала, щоб не допустити до голосування над законопроектом ч. 1776. Прихильники законопроекту напружували всі свої впливи, щоб перевести обмеження в промовах до одної години для кожного сенатора, але це не вдалось. Сенатори далі могтимуть годинами говорити над тою справою, відволікаючи її рішення. В урядових колах слідне занепокоєння з приводу цього.

Сенатор Ґвілер натякнув, що опозиція розпічне правдиву обструкцію. Але опісля він заперечив це і заявив, що опозиція не буде переводити „філібустер", бо в той спосіб вона нічого не осягне. „Філібустер" часто викликує зовсім противний ефект. Зате опозиція буде говорити і говорити, доки американський нарід не зрозуміє про що йде і не зареаґує проти цього законопроекту, говорив сен. Ґвілер. Бо той законопроект, на думку опозиції, таки веде край до війни і диктатури.

У звязку з цею справою порушувано також внесок сенатора Гила, на основі якого Гил хотів надати бюрови державних звітів сталий характер. Члени опозиції характеризували цей внесок як спробу проурядових кол запровадити в Америці цензуру. Сенатор Гил рішуче запротестував проти такого пояснювання його внеску. Члени опозиції також гостро критикували деяких професорів університетів, які заявлялись за законопроект ч. 1776. Сенатори говорили, що професори можуть бути розумні в деяких ділянках, але в політиці вони часто ігноранти і колиб кандидували, то люди не вибралиб їх навіть на гицлів.

ВОЄННІ ПОСИЛКИ ДЛЯ АНҐЛІЇ НЕКОНТРОЛЬОВАНІ

Президент Рузвелт дозволив ґенералови Максвелеви, директорови експортової контролі, видавати всякі военні матеріяли, призначені для Анґлії, без спеціяльних дозволів, як цього треба було дотепер для всіх експортів до чужих країв. Експорти до Анґлії стоять тепер на тім рівні, що присилка продуктів з фабрик до рук американських військових кол. Експорти до інших країв, зокрема до Советів, далі залишаються під стислою контролею уряду.

БРИТІЙСЬКІ ВІЙСЬКА МАЮТЬ БУТИ ВЖЕ В САЛЬОНІКАХ, КАЖУТЬ У РИМІ

Герберт Л. Метюз подає з Риму, що Вірджініо Ґайда пише про британські війська, що вже мабуть прибули до Сальонік. Це є та пристань, яку мабуть захочуть захопити німці, як тільки зачнуть наступ на Грецію. З того самого джерела походять вісти, що турецька фльота перепдила Дарданелі й виплила на Чорне море.

ТУРЕЦЬКА АРМІЯ ЗГРОМАДЖЕНА НА ГРАНИЦІ

Що війна на Балкані може кожної хвилини поширитись, видно найкраще по тім, що Туреччина держить тепер біля пів міліона війська на території, що граничить з Болгарією і Грецією. Знову на противному боці має бути вже до 200,000 німецького війська, що перейшло з Румунії до Болгарії.

НІМЕЧЧИНА І ЯПОНІЯ РОЗБУДОВУЮТЬ МОРСЬКУ СИЛУ

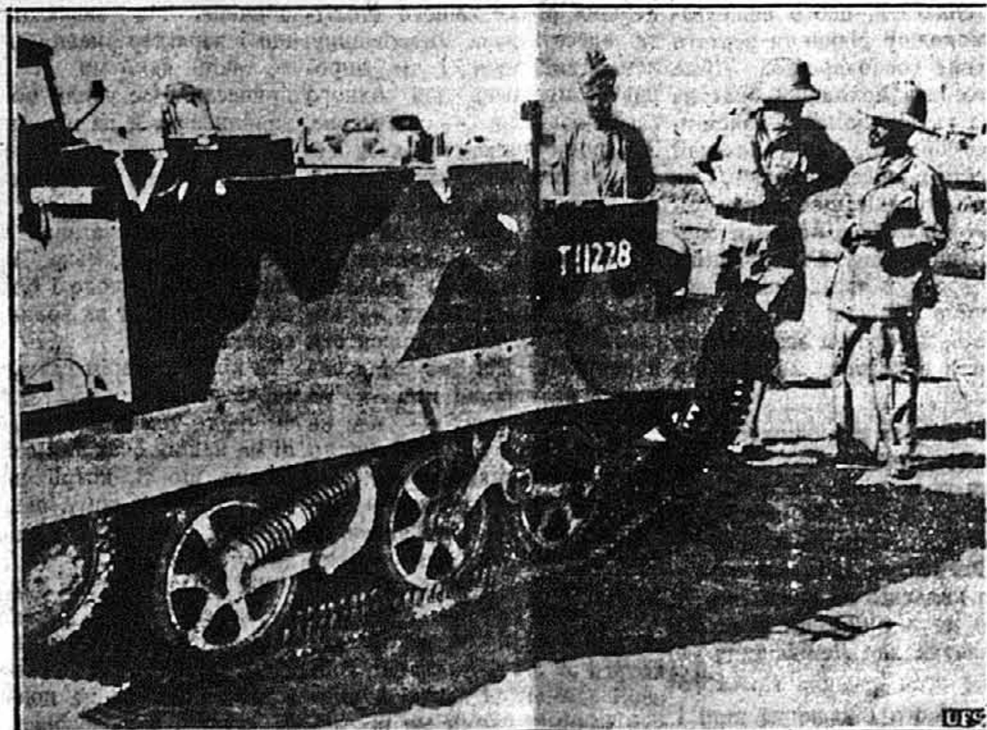
Юнайтед Прес подає з Лондону, що вийшов новий том „Джейнс Файтінг Шіпс", в якому подається про найновіші военні кораблі, що їх вже спущено на воду в Японії й Німеччині. Виходить, що Японія побудувала минулого року три панцирники, з котрих кожний має по 40,000 тон поемности. Тепер будує ще два нові. Також побудовано й інші роди военних кораблів. Щодо Німеччини кажеться, що вже готовий панцирник „Бісмарк". Та щодо німецьких кораблів, що їх будують, чи щодо панцирників „Бісмарк" і „Тірпіц" є вияснення, що це неможливо, щоб вони могли бути побудовані, бо будова кораблів тої величини забирає багато часу навіть в нормальних часах, а що доперва сказати про теперішні, коли такі будови треба постійно перервати наслідком бомбардувань. Книжка не подає ніяких новин про британську морську силу.

БРЕСТ ЗНОВУ БОМБАРДОВАНИЙ

Британські летуни знову сильно бомбардували французьку пристань Брест, що є тепер морською базою для німецьких субмарин.

БУДЕ СЕБЕ БОРОНИТИ

АНКАРА. — Наразі Туреччина веде стратеґію оборони. Але на випадок, як Німеччина ввійде до Греції, ситуація готова змінитись і Туреччина готова піти Греції на поміч. Вона теж замкне мабуть Дарданелі, хоч це булоб проти її міжнародного зобовязання, перебраного перед Лігою Націй. Але де тепер Ліга Націй? На всякий випадок Туреччина обезпечила себе вже тепер тим, що обложила Дарданелі мінами.

ЕТІОПСЬКИЙ ЦІСАР ГЕЙЛІ СЕЛАСІ
оглядає британський повз з відділу важкої артилерії.

НОВИЙ СОВЄТСЬКИЙ ПІДСТУП: СОВЄТСЬКА „ДОГАНА" БОЛГАРІЇ

МОСКВА. — Совети взялися за новий підступ, переданий на старий лад. Як німецькі війська вже ввійшли до Болгарії й заняли її столицю та всі стратеґічні пункти, себто, як сталося те, що, як відомо, заповідав цілий світ, Совети перервали мовчанку і сказали слово. Ото Андрій Вишинський, заступник советського комісаря заграничних справ, поручив советському послови в Софії повідомити болгарський уряд про те, як Совети задивляються на останні події в Болгарії. Те саме, що передав советський посол болгарському урядови, передано ще й через московське радіо. Отже Совети заявили Болгарії, що вони думають, що те, що німецькі війська ввійшли до Болгарії є продовженням війни. Далі ще сказали, що вони думають, що Болгарія помиляється, коли думає, що таким способом, що приручилась до держав „осі", омине війни. Вкінці ще заявили Совети таке, що супроти того що вони є за мир, а проти війни, вони не можуть попирати нової болгарської політики. Ось це є відповідь Советів на те, що болгарський премієр заявив, що болгарський уряд керується у своїх політичних потягненнях тільки тим, щоб заховати мир на Балкані. Совети виправдували ще теперішню свою заяву тим, що в болгарській пресі пишеться тепер дещо такого, що мильно представляє політику СССР.

БРИТІЙЦІ НЕ ДАЮТЬ СЕБЕ ЗЛОВИТИ НА МАСНІ СЛОВА.

ЛОНДОН. — Американський кореспондент, Роберт П. Пост доносить, що покищо нема ще офіційних коментарів відносно советської заяви в справі военних подій в Болгарії. Але стверджує, що коли іде про британський загал, то він тепер уже [illegible] глядіти дуже критично на кожне советське потягнення. І тому, вислухавши советського радія, цей загал каже, що треба підождати на щось „реального" з боку Советів. Британці тої думки, що кожний в світі знав від місяців, що станеться в Болгарії. А вже краще інших знали про це Совети. Так чогож ждали? Чому не складали заяв тоді, коли таке виявлення советських поглядів могло мати якийсь вплив? І щож тепер з такої заяви, коли вже німецькі війська обсадили цілу Болгарію? Тому, колиб Совети були дійсно бажали перешкодити німецькій окупації, кажуть британці, вони булиб підняли гогос протесту вже давно. А крім того: що значить формальний протест? Чи нема іншого способу виявити своє невдоволення? Чи не можнаб зменшити довіз сировців до Німеччини і тим запротестувати? А далі: чому протестувати перед Болгарією? Таж це німці ввійшли до Болгарії! Так чому ж не вислати Советам протесту до Берліна? Отсе є ті думки, які тепер кружляють в головах британців. Вони їм кажуть не брати советської „догани" надто серіозно, а пождати на інші советські кроки, звернені проти Німеччини. На кроки більш „реальні".

ПОКИДАЮТЬ БОЛГАРІЮ.

БІЛГОРОД. — До Югославії прибули члени британського посольства, а також прибув і американський посол Джордж Ірлє.

НІМЕЧЧИНА І ГРЕЦІЯ.

БЕРЛІН. — Кореспондент „Ди Ню Йорк Таймс" подає, що німецькі урядові кола переконані, що вони замирять Грецію з Італією. Покищо Німеччина з Грецією не воює і вдержує дипльоматичні звязки.

ГРЕКИ РІШЕНІ ДАЛІ БОРОТИСЬ.

АТЕНИ. — Грецький премієр Корціс заявив, що Греція буде продовжати боротьбу без огляду на те, чи проти неї піде Німеччина. І надіється перемогти при Божій помочі й при допомозі аліянтів і Злучених Держав.

„ДОЛІВ З ЮГОСЛАВІЄЮ!"

СОФІЯ. — Так кричали болгарські фашисти, витаючи німецькі війська. Це ніби має означати, що Болгарія повиннаб бути побільшена коштом Югославії, якщоб Німеччина вийшла з війни переможцем.

ОБМІНЯЛИСЬ ПОБАЖАННЯМИ.

БЕРЛІН. — Гітлер поздоровив болгарського короля привітом з нагоди прилучення Болгарії до Потрійного Союзу, а тепер король Борис привітав Гітлера заявою, що „народилась нова дружба між німцями і болгарами".

СОВЄТСЬКА ПРОПАГАНДА.

ШАНГАЙ.—Доглес Робертсон доносить з Шангаю, що цілий Далекий Схід є засипаний советською пропагандою. Совети кинули багато гроша і мають на своїм боці газети, журнали, а навіть многі малі посольства, яким бракує матеріяльних засобів.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МОСКОВСЬКИЙ БЛОФ

Анґлійський уряд знову порушив перед американським урядом питання вивозу американських товарів до совєтської Росії і ще раз повтаряє свої закиди, що більшість цих товарів, експортованих з Америки до Росії, призначена не для власного запотребовання „мирної" Росії, але для її дуже войовничої союзниці, Німеччини.

Питання це, що все було великої ваги з огляду на американсько-анґлійську приязнь, стало тепер ще важнішим з огляду на загострення японсько-американських відносин. Через те всяка інформація, яка дозволяє урядові розвязати це питання розумно, є побажана.

Анґлійський уряд звернув американському урядові увагу передовсім на його власну статистику вивозу американських товарів до совєтської Росії. З неї виходить, що совєтський уряд збільшив свій вивіз товарів з Америки з 56 і пів міліонів у 1939. році до майже 87 міліонів у 1940. році. Анґлія додає, що навіть ця більша цифра ще не представляє межі можливостей цього вивозу; він певно був би далеко більший, якби для розпорядимости перевозу товарів з Америки на Сибір можна дістати більше кораблів. З цього, що вивіз товарів з Америки до Росії підскочив нагло з заведенням анґлійської бльокади супроти Німеччини, анґлійський уряд виносить, що поза великими замовленнями совєтського уряду в Америці є не власна потреба, але бажання допомогти американськими товарами Німеччині.

Цей самий висновок робить анґлійський уряд з того, які товари спроваджує большевицька Росія. Між ними на першому місці є: бавовна, рури до нафти, мідь, шкіра на військові черевики, машинерія, — все товари, яких власне Німеччина сильно потребує, від коли вона почала війну.

У відповідь на ці закиди анґлійського уряду совєтський уряд подав американському через свого амбасадора в Вашинґтоні голословне запевнення, що всі товари, спроваджені з Америки, російський уряд самий зуживає. Хоча ця заява говорить паки й паки, що Росія вже говорила, це ще не робить зо заяви правди.

Рівночасно з тим большевицький уряд у Москві через свою фльотну ґазету підпускає власне в цей мент цікаву пропаґанду, що, мовляв, Японія будує велику масу нових воєнних кораблів, очевидно, звернених проти Америки. Цим совєтський уряд хоче сказати Америці: Не притискай мене так дуже, бож, якби до тебе я не відносилася, Японія певно хочкуди гірша від мене.

Можливо, що й цим писанням Росія хоче сказати Америці, що, якби Америка почала її натискати дуже за торговлю з Німеччиною, то Росія може добити якогось торгу з Японією . . . проти Америки. Та звісно, таку угоду може зробити Сталін навіть тоді, якби Америка трактувала Росію найкраще.

ВІСТИ ПРО УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ, УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ І УРАЇНСЬКИХ ЛЮДЕЙ

Українці в Югославії.

В Югославії, як відомо, виходять від довгих років „Руски Новини", що видавані в діялекті бачванських українських імігрантів. Є це ґазета „за русинох у Югославії", себто для українців в Югославії. Відповідальним редактором є Е. Джуня. Крім того виходить три рази в місяць „Рідне Слово", що є видаване літературною українською мовою під редакцією о. Михайла Фірака. Обидві ґазети друкуються в Руськім Керестурі, з то в друкарні Товариства „Просвіта". Далі виходить ще місячник культури п. н. „Думка". Редактор: о. Микола Бучко. Адреса журнала: Раєво Село. Журнал видаваний частинно українською літературною мовою, а частинно бачванським діялектом.

Український часопис в Словаччині.

Замісць українського двотижневика „Народнє Слово", що виходив короткий час в Пряшові під редакцією відомої закарпатської громадської діячки, письменниці й патріотки, Ірини Невицької, дружини помершого не так давно в Америці о. Невицького, виходить тепер під тою самою назвою український політичний тижневик. Його редактор: д-р Діонізій Невицький, районовий лікар в Капушанах біля Пряшова.

„Підляшшя" — це стара українська назва.

З дискусії, яка завелась між професором - історико́м і ґеоґрафом д-ром Мироном Кордубою і письменником і громадським діячем В. Островським на тему походження назви „Підляшшя", виходить, що це не є ніяка польська назва, а стара, українська. Вона побудована на зразок таких назв, як Підгіря (під: безпосередньо перед горами), Підкарпаття (під: безпосередньо перед Карпатами), Підлісся (під: безпосередньо перед лісом) і т. д. В такий спосіб надано назву і підляшанам, як останньому українському племеневі (під: безпосередньо перед ляхами). Очевидно, що тільки українські племена, що жили на сході від підляшан, могли надати тому племені таку назву. Тимто назва „Підляшшя" чи „підляський" — це чисто українські назви, які перебрали від українців інші, між ними і поляки.

Українці в Радомі.

Може декого здивувати, коли ствердимо, що тепер є в Радомській области до чотири тисячі українців. Та те, що вони є на тій польській землі, не є вина українців. Це є ті урядовці й робітники, що як українці не могли знайти праці й приміщення за Польщі на західньо - українських землях і були змушені покидати етноґрафічну українську землю та іти на чисто польську, бо там ще була надія дістати якусь роботу. Осередки ось таких українців - заточенців є в таких містах: Кельци, Радом, Томашів Маз. і Ченстохова.

Кооператор і сільський учитель.

Це є основи, на яких відбудовується тепер культурне й господарське життя Лемківщини. Умовини праці, як видно з дописів з місць, покищо надзвичайно тяжкі й складні. Як поглибити головно культурну працю, було предметом нарад учительської окружної конференції в Криниці, в якій взяло участь 57 учителів на всіх 78. Наради відбулись під головуванням Осипа Навроцького. На 42 громади в повіті у 28 вже існують читальні. Ведеться завзята боротьба з неграмотністю, яка ще є застрашаючо велика, а далі ще й боротьба з піятикою. Повіт цей, як відомо, був під „опікою" москвофілів, що тішились знову „опікою" польських старостів.

Реміснича Рурса в Ярославі.

Дня 22. грудня м. р. українське громадянство міста Ярослава посвячувало домівку Ремісничої Бурси і складало при тій нагоді пожертви, вписуючись в куми. Бурса є вдержувана виключно жертвами самих українців. Привітальну промову виголосив д-р Старосольський.

Курс вишивання.

Для спопуляризовання українського народнього мистецтва зорґанізовано в Ярославі вишивкарський курс. Підчас курсу викладали ще на такі теми: 1) Культура України — д-р Е. Грицак, 2) Українське мистецтво під етноґрафічно-ґеоґрафічним оглядом — д-р Терлецький і проф. Р. Чубатий, 3) Народня ноша — — проф. О. Левкович.

„Народній Університет".

Плян такого університету в Ярославі виробили д-р Терлецький, проф. Чубатий і м-р Р. Кульчицький. Виклади відбуваються тричі тижнево вечорами. Для ширшої громади розписано низку популярних викладів, які відбуваються кожної неділі й в українські свята.

Українське Освітне Товариство в Варшаві.

Орґанізаційні сходини цього товариства відбулись 26. грудня м. р. в приявности 80 осіб. Голова, М. Багацький, проголосив плян праці. Збори зацікавились особливо промовою представника студентства, о. Ортинського, що звернувся до українського громадянства з гарячим закликом, щоб рятувати українську академічну молодь і поспішити їй з негайною допомогою. Матеріяльне положення молоді розпучливе, бо помочі нема знікуди.

З Українського Вільного Університету у Празі.

Згаданий університет повідомляє, що при ньому існує факультет права і суспільних наук. Студії тривають 8 семестрів. Закінченням студій являється диплом доктора правничих і суспільних наук. Його осягається по зложенню трьох іспитів із відповідних предметів і трьох риґорозів із тих самих предметів.

Українська пісня — найсильніша пропаґаторка.

Українські села на Лемківщині, зокрема в окрузі Криниці, представляють собою жахливий образ під оглядом української національної культури і свідомости. Священиками були по тих громадах головно москвофіли і є ними і тепер. Неграмотність страшна, бо по школах вчили по польськи, або з „лемківських" букварів. Піянство поширене до величезних розмірів. Усе те приходиться тепер викорінювати. І треба зазначити, що найбільш притягаючим чинником у тій тяжкій громадській роботі — є українська пісня. Нею притягається молодь до хорів і читалень. А за молоддю ідуть старші. Є і кращі хори, що обїжджають уже більші міста. Є змагання, щоб доконче показати пісню в якнайкращому виконанню, себто, щоб дати могу масам почути Національний Хор В. Божика, що тепер збирає великі триюмфи, співаючи старинні українські пісні й найновіші, стрілецькі.

Розпорядження Холмсько-Підляської Єпархії.

В обіжнику Холмсько-Підляської Духовної Конститсторії, виданому по наказу архіепископа Іларіона, знаходимо багато ріжних поручень у справі вживання української мови. Між іншим є там таке:

Урядовою мовою всіх парохій Холмсько-Підляської Єпархії є мова українська. Священики обовязані вживати тої мови в розмовах зі своїми вірними. Конче необхідно, щоб родина священика чи іншого священо- й церковнослужителя була мовним зразком для вірних і вже тим навчила їх любити і шанувати свою рідну мову. Акти горожанського стану писати українською мовою. Писати завсіди Холм, а не Хелм. Всі Богослужби відправляти в Холмсько - Підляській Єпархії по церковно - словянських текстах з українською вимовою їх, себто по староукраїнськи. Але українську вимову запроваджувати ступнево, обережно й розсудливо. Де того бажає парохія, благословляється правити Служби Божі й живою українською мовою, але кожного разу за окремим благословенням Архієпископа. Правити можна тільки по перекладах, що були видані з благословення Вищої Духовної Влади. По всій Холмсько-Підляській Єпархії проповіди виголошувати тільки українською мовою. Щоб добре служити Церкві й свому українському народові, кожний священно- й церковнослужитель повинен належно знати мову, історію й літературу цього свого народу, а тому треба подбати про знання українознавства. Всі повинні читати і передплачувати українську пресу, працювати в культурно-освітних українських установах і збільшити по церквах проповіди на церковно-національні теми.

ПРИ РОЗМЕЖУВАННЮ — ХАЙ РІШАЄ БІЛЬШІСТЬ

Канадійський „Український Голос" у статті „Одно правило для всіх" (з 26. лютого) пише про сусідів України, себто в першу чергу про москалів і поляків, стверджуючи, що це сусідство було й є для всіх заінтересованих „карою Божою". Але чи так має бути вічно? „У. Г." виходить зо заложення, що „яку країну котрому народові Бог призначив, нехай той нарід собі цю країну тримає", вважаючи, що „це є перше правило доброго упорядкування Европи". А далі читаємо в згаданій статті таке:

„Про те, куди має йти границя між народами, найкраще рішати згідно з правилом, що рішає більшість. Де є українська більшість, там Україна. Де польська більшість, там Польща. Де російська більшість, там Росія. Наскільки являлисяб чужі національні оази на територіях інших народів, то очевидна річ, що з території не можнаб їх виділювати. Куди малаб піти ціла територія, туди й вони. Це демократично й справедливо — по людськи і по Божому. Кращого правила на розмежування народів Европи поки що ще ніхто не придумав.

„Ми свідомі того, що не всі українці радо підпишуться під такий плян. Для українців він означав би якусь втрату території, котру вони призвичаїлися вважати за свою споконвіку. З історії відомо, що як Німеччина віками влазила на польську територію, так само Польща віками влазила на українську територію. Колись українська національна територія сягала під Краків. Нині від Кракова на схід майже до самого Перемишля Мазурщина. Холмщина була колись чисто українська. Нині вона до великої міри спольщена. Коли піде на волю більшости, то деякі окравки споконвіку української землі можуть припасти для Польщі. Це до якоїсь міри для українців кривда. З другого боку не булоб для України навіть практично враз з історично-українськими землями приймати до себе більший процент польського національного елементу, чим його конечно мусілосяб приняти. Чим національно чистіша, тим сильніша є держава. Чужі елементи ослаблюють її.

„Наш проект розвязки українсько-польського (а тим самим і українсько-російського і українсько-румунського, українсько-мадярського та українсько-словацького питання був би:

„1. Розмежування народів на основі етноґрафічних границь, аби кожний нарід творив свою самостійну державу.

„2. Меншости, що показалисяб на чужих національних територіях, малиб право перенестися на свою власну національну територію.

„3. Меншости, що осталиб добровільно на чужій національній території, повинні дістати міжнародні гарантії своїх національних прав, одначе з тим розумінням, що мусять підпорядковуватися державі, в котрій живуть.

„4. Розмежування народів малоб відбутися під наглядом невтральних військових сил, вистарчаючих для ударемнення всяких самочинних рішень та для виключення терору.

„5. Після такого розмежування народів можнаб приступити до єднання їх у федерацію, чи конфедерацію для взаїмної оборони. Федерація національних держав причиниласяб і до заґарантування національних прав меншин у тих державах.

„Ці правила можна примінити скрізь в Европі.

Европу досі розїдала ненависть, заздрість і самолюбство. Найпершою конечністю для неї є запровадження принципів справедливости. А основою справедливости буде примінення одного-одинокого правила, як мають бути розмежовані її народи. Не сміє бути одного правила для сильних, а другого для слабих, одного для приятелів, а другого для ворогів, одного для „своїх", а другого для „чужих". Версайський мир не приняв одної міри для всіх і тому нині є друга світова війна, страшніша від першої".

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(31)

Лемко за океаном не залишав ніколи нагоди, якщо хто вертав до краю, щоб не передати ріжних дарунків, найперше своїй найближчій рідні та дальшим своякам і знакомим — сусідам „талярів, дакус дугану — тютюну, одіння — гозів дзєків — каптанів — хустин — фацеличать". Викуповував задовжену „на дорогу" — рідну ниву та щадив, щоб призбирати якнайбільше гроша і по повороті поширити своє майно.

Еміґрація приносила ще такі користи, що майно залишалося безнастанно в руках найстаршого сина, що на основі спадщинного звичаю переходило з роду в рід на найстаршого сина рідні — з правом сплати належних пайок молодшій рідні — розуміється грішми; приміром найстарший син одержав по свойому батькові ціле господарство з хатою та господарськими забудуваннями і поле, але молодшим братам мусів помогти вийти в людей, цебто вивінувати їх та свої сестри випосажити і дати їм придане. Коротко скажемо, що він мусів викупити собі ціле майно від молодшої рідні, даючи одному братові — гроші на дорогу до Америки, другому помагав присадовитись і загосподарити у „присташах", ще третього навчити ремесла, або дати йому належну — як господарському синові працю в себе, поки не найдеться відповідне для його приставство в своїм — або в другім селі.

Ці сплати тяжко було в початках першої еміґрації вирівнювати, одначе з приливом більшої готівки в гори — і сплати, придане — віно та викупи пайок, належних до окремого господарства — ставали більшими, але заразом легко було їх визбутися. Бо, коли найстарший брат виїхав до Америки — дуже часто ще за життя своїх батьків — тоді міг сплатити, цебто вивінувати молодшу рідню та вертати на своє господарство. Дуже часто їхав молодший брат за море та він помагав найстаршому братові, або батькам вивести в людей свої діти. І не було випадків, щоб лемко-еміґрант відказався помогти своїм рідним. Тому й Лемківщина в довоєнних часах була найкращою країною українських земель, де братня згода і мир царили в кожній лемківській хижечці.

Таке було в перших початках лемківської еміґрації, до війни та по війні. Та треба ще згадати, що лемко перший з українців „відкрив Америку", бо його сама доля примушувала кидатись за вижиттям. А доля ця під кожним оглядом незавидня для Лемківщини — лемко крім кусника гірського поля нічого більше не мав! І ліси перейшли в чужі руки, і краща підгірська земля осталась в посіданню західніх поселенців.

Одначе це не зломило лемка, бо найтяжчі часи голоду при кінці минулого століття — і „морову хворість", що в перших роках нашого століття здесяткувала Лемківщину, лемко видержав і не „вироннив" самовільно ані одного загінчика поля — на марне. За гроші лемка-еміґранта будовано величаві, питомо лемківської церкви, бо лемко будучи за океаном скучав роками за своєрідною церквою; „в чужих — мовляв — кальвинських „церцьстільплях — костелах" негоден дошептати пацерика". Він не жалував гроша на народні цілі — на школу, на книжку — але на жаль — не було тоді багато таких (честь виїмкам з поміж нашого греко-католицького духовенства!) — що знали як слід повести та для народа примінити його надбане.

Ми старі еміґранти, що живемо в Америці 35, 40, та декотрі і 50 літ — уявляємо собі наші села, наші звичаї й обичаї, такими, якими ми їх лишили тоді, як виїздили молодими з рідного краю. Але якщо ми мали би нагоду повернути тепер до своїх рідних сіл і містечок, ми побачили би велику зміну у всім: у будові хат, у сільській ноші, в наших стародавніх звичаях і обичаях. Ми завважили би, що і характер нашої молоді не такий, який ми зі собою принесли. Нас учили покори і лаполизання й це відємно відбилося на нас і тут у новому світі. А тепер ми читаємо у старокраєвій пресі, або довідуємося з приватних листів, як наша українська молодь гордо ставить чоло і бореться за свої права і за волю свого народа.

Та коли в старім краю, у консервативних селах, заходять зміни, то тим більше в Америці на наших очах так світ зміняться, що ті, котрі виїхали відси 20 років тому, якщо повернули би назад, то не пізнали би Америки.

Всі ті, що виїхали з Америки перед війною, оповідають собі, як то вони були на „борді" у ґаздині; нас 12 мешкало в двох кімнатах на поверсі, а на долині була кухня і заразом їдальня, а у фронтовій світлиці була спальня господарів. Ви пригадуєте собі, як ви приходили з „майнів" брудні і чорні, мов коминяр, лиш очі й зуби світилися. В неділю ви йшли пішки кілька миль до церкви, або товклися трамваєм („стріткарою"). Весілля й похорон обслухували „керичами" запряженими кіньми. Навіть сторожа пожарна вживала коней, по декотрих менших містечках охочі хлопці тягнули сикавку до пожару.

Тепер „бординґери" минулися, від коли еміґрація спинена. Кожна родина мешкає сама в дома і найбідніша має 6 кімнат. З фабрик і майнів не приходять робітники брудні до дому, бо при робітнях є умивальні з теплою водою і шафи на убрання. По скінченню роботи робітники умиваються, перебираються в чисту одіж і так приходять до дому. Майни освітлені електрикою по всіх закутинах. Мули вже не тягнуть возів з вугіллям, лиш електричний мотор сповняє ту службу вигідніше і дешевше. Коней не побачите більше в місті, хіба деподе на фармі.

(Дальше буде).

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ

СОФІЯ. — Американське посольство віднеслось до болгарського уряду з подвійним протестом. А то в справі арештування болгарського піддaного Бориса Янева, що є кореспондентом „Ди Шікаґо Дейлі Нюз". Янев є далі в тюрмі. При його арештованню мали забрати американський прапор, що був в його кімнаті. В другім протесті запротестовано проти перешкод, які робила болгарська військова влада американському послови Дж. Ірле, коли він хотів переїхати з Болгарії до Югославії.

З ДНЯ

ПРИГАДКА МИНУЛОГО.

Дехто з наших старших політиків колись залюбки сміявся з англійського премієра з першої світової війни, Ллойда Джорджа, за те, що він цілком не визнавався в українських справах. Кажуть, що він навіть не знав де Східня Галичина. Коли до нього прийшли представники Західньої Области Української Народньої Републики він думав, що це прийшли до нього еспанці. Прийшлось довго вияснювати йому, де Галичина і показувати пальцем на мапі.

Певно, що воно дещо смішно, коли такий визначний муж, як Ллойд Джордж, що саме по перемозі над Німеччиною витискав величезний вплив на формування нової карти Европи, не знав де Галичина. Та помилялись наші старші політики, коли сміялись за те з Ллойда Джорджа. Фактично треба було сміятись з себе, що не подбали, аби той впливовий політик довідався заздалегідь, де лежить Східня Галичина, та чого вона хоче.

ЦЕ НЕ ЗАКИД.

Хай ніхто не думає, що тим ми хочемо, зробити гіркий докір на адресу тодішньої української політики. Борони Боже! Вони робили, що могли. В їх серці жевріла гаряча любов до свого народу і бажання йому помогти. Вони не занедбували нічого, робили все, що було в їх силах, провадили таку пропаганду і таку політику, на яку було їх матеріяльно й умово стати. Карати можна лиш лінюха, який не хоче важко працювати. Не можна карати чоловіка, коли він робить все, на що дозволяють його сили. А старші наші політики, з малими виїмками, які лучаються всюди, не були лінюхами. Це були пильні, сумлінні люди.

Проте ми мусимо нагадувати їх недомагання, просто тому, що їх робота, як показали події, була невистарчальна. Коли ми хочемо, щоб боротьба українського народу цей раз увінчалась успіхом, мусимо повести кращу роботу.

СВОЯ СИЛА.

Приймім це раз на все як непорушну засаду, що без власної сили ні один нарід на світі не може повести закордонної політики. Ця сила може бути ріжна: втілена в полки узброєних вояків, або в підпільні легіони, горіючі ненавистю до чогось і бажанням чогось, готові жертвувати себе за свою ідею. Але ця сила десь мусить бути. Вона мусить бути зорганізована, завершена в провід, мусить бути готова, хочби стихійно, на приказ цього проводу кинутись до боротьби. Без цеї сили всякі базікання за границею будуть дійсно лиш миммранням безсилих.

Українці ту силу мають: десятки міліонів, що цілим серцем ненавидять наїзника і чекають на відповідний момент, щоб скинути з себе його ярмо. Витворити цей відповідний момент за границею — це в великій мірі завдання закордонної політики.

ПОМИЛКА МИНУЛОГО.

В останній світовій війні українські політики руководились занадто простими регулами: ворог мого ворога є моїм приятелем. Центральні держави воювали з Росією, а держави антанти були з нею в союзі; проста льогіка нашим політикам підказувала клонитись більше в бік „ворога нашого ворога". „Як ми можемо звязуватись з приятелями нашого ворога?" — питали вони з великою дозою правди.

Та події опісля показали, що засади, які регулюють політикою не є такі прості. Бо ворожнеча одної держави до другої не конче мусить бути довготревала. Одна держава може приятелювати з другою на одній відтинку, а воювати на іншім. Далі, „ворог нашого ворога" може програти й зо собою потягнути справу тої держави, яка на нього орієнтувалась. В той спосіб потягнули в пропасть зо собою центральні держави українську справу в першій світовій війні.

СУК СПРАВИ.

Англійці в приступі щирости ще нині говорять, що причиною, чому Англія зараз по закінченні першої світової війни так щедро помагала Колчакови, Денікінови, Юденічови, а опісля Врангеви, витрачуючи на ту ціль поверх сто міліонів фунтів стерлінгів, було це, що Англія воліла бачити знов стару Росію, ніж самостійну Україну, на її думку, з пронімецькими симпатіями і впливами.

„Для вас це остаточно не дуже важна річ, чи ви свої симпатії віддаєте для німців, чи для нас. Але для нас це справа великої ваги. Самостійна Україна, кооперуюча з нами, це бажаний для нас чинник. Але Україна кооперуюча з німцями це непростима річ". Ось так розумували англійці.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ ПРО ГЕРОЇВ, ЩО БОРОНИЛИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Громадянин Н. Семотюк з Міннеаполіс, Мінн. дістав листа від свого приятеля, що виїхав Канади до Галичини в 1934 році й рішив там остати. Жив у Карпатах, на Бойківщині. Тепер, вернувши до Канади, пише в згаданім листі, надісланім до редакції, між іншим таке: „Ми мешкали при границі Карпатської України. В пропамятні дні 17, 18. і 19. березня 1939 року ми були свідками страшного польського знущання. Тоді в нас замешкали полковник польської армії, майор, капітан. Була сотня артилерії й кавалерії. Завалили ціле обійстя і город. Що тоді діялося, страшно описати. Велику кривду Польща залишила по собі, непростиму кривду і гнів. Тоді вертали українські хлопці з Карпатської України. Це майже самі студенти. Їх ловили по 10, 20, 30 чи 40. А зловивши, заставляли копати рови. Потім був наказ ставати в ряд. А як поставали, то їх ззаду вбивали з машинових крісів. Це бачили на власні очі наші парохіяне. За те, що бачили, відгрожувались, їм, що їх теж так постріляють..."

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В справах соціяльного обезпечення найкраще питати відповідні урядові установи, бо тоді дістанеться офіційну відповідь. Редакція не є в силі давати подробичні вияснення.

І. Файгель і М. Винник. — Надіслані витинки з американських газет будуть використані в новинках.

Поети! — Пишіть скільки завгодно але не пишіть всього до друку! Таку науку давали великі люди тим, що мають замилування до віршування.

В дописі „Учімся ремесла!", в „Свободі" з 1. березня, в другій шпальті, в третім уступі згори, має бути: Переглянув я індекси з вечірного й північного курсу (від 10. вечером до 6. рано). Одну клясу вчать від 6.30 вечером до 9.30 вечером, а другу від 10. вечером до 6. рано.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — На річних зборах Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 176., 26. січня 1941. вибрано той самий уряд на рік 1941: Стефан Дзюрдзевич, предс.; Петро Бабяк, секр і кас., а до контролі: Стефан Зелінка, Михайло Гнат і Йосиф Скочипець. Місячні збори будуть відбуватися у першей понеділок по десятім, а коли припаде десятого в понеділок, то збори відбудуться в той понеділок. Напоминається членів, що місячні вкладки мають бути плачені на десятого кожного місяця, і не на 25., щоби секретар не спізняв висилку грошей. Котрий член не заплатить до 20. дня, буде суспендований. Адреса секретаря: Peter Babiak, 9114 Greenwood Ave. Tel.: Regent 8183. — За уряд: С. Дзюрдзевич, предс.; П. Бабяк, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Мекаду, Па., помер дня 2. березня 1941. член відділу 7. У. Н. Союзу,

МИХАЙЛО ГАТАЛОВИЧ.

До У. Н. Союзу вступив 1901. року.

Походив з Лемківщини, з села Жидівське, повіт Ясло, Галичина.

Земля, хоть нерідна, най буде Йому пером!

Д. Капітула, секр. від.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ДВІ ДИКТАТУРИ

Остерігаючи оноді перед небезпекою для Америки з боку комуністів і фашистів, бувший американський амбасадор у Франції, Булит, подав мітко біжницю між Сталіновою диктатурою й Гітлеровою.

Першу він називає азійським деспотизмом, другу европейським. Ріжниця між ними в справності. Один і другий убиває масово, але один виконує справно такі річи, як ведення війни, другий ні.

Ріжниця йде звідти, що мовляв, комуністи вбивають інтелігентних людей.

МОЖЕ И НЕ ТА.

Зрештою, може ріжниця й не в тому. Може вся ріжниця між російським і німецьким деспотизмом виходить з того, що в Росії було інтелігенції все розмірно багато менче, ніж у Німеччині, а до того інтелігенції в Росії не цінено, а в Німеччині цінено.

Через те, навіть якби Гітлер перебив стільки саме інтелігентів, що Сталін, то це для Німеччини не була би розмірно така велика втрата, як смерть такої самої скількости була для Росії.

КОМПЛІМЕНТ ДЕМОКРАТІЇ ВІД ДЕСПОТА

Підчас одної розмови на якомусь бенкеті в Кремлі Сталін сказав Булитові, що він (Сталін) не хотів би мати позиції президента Злучених Держав, бо, мовляв, цей не може виконати своїх завдань справно. Сталін дав йому до зрозуміння, що президент Злучених Держав перед починанням якоїсь праці мусить питатися ради 130 міліонів людей. Коли вони нарешті дадуть свою згоду, тоді для діла звичайно вже запізно.

На це Булит йому дав до зрозуміння, що демократія поступає повільніше, але в Америці, де всі люди є грамотні, вона не йде вже так поволі, як може здаватися з Росії. Американці мають школи, газети, радія.

Каже Булит, що Сталін засміявся. За цим сміхом певно була невіра в можливість навчити людей чогонебудь розумовим переконанням і навчити х скоро.

НЕ ЛЕКШЕ

Булит не дуже то перечить, що диктатура може скорше доходити до бажаної цілі — це американці називають справністю, „ефишенсі", — однак при такому правлінні правитель дражнить людей і може навіть подражнити їх до того, що вони йому зовсім не дадуть виконати діла. Булит пригадує, що є люди, які волять смерть від неволі.

Що його слова мають основу в фактах, знаємо з історії американського народа, коли то англійський король своїм деспотичним нетактом довів англійських кольоністів в Америці до того, що вони повстали проти нього.

НЕ ВСІ ОДНАКОВІ

Як каже Булит, чи не подумав Сталін підчас розмови з Булитом, що в краю, де є свобідна преса, цеї преси можуть уживати не лише ті, що хочуть у розумний спосіб розвязувати суспільні питання краю, але й ті, що хочуть до них непоступити?

У демократичній країні, мовляв, може повстати пропаганда ріжних малих імперія для затемнювання свідомости народу й керенування плянів уряду.

І це правда, і в демократії на иншої ради нема, як учити людей пізнавати таку пропаганду.

НОВИЙ ПРЕДСТАВНИК КАНАДИ В АМЕРИЦІ.—На місце Лоринга Кристія, що занедужав, канадійський уряд іменував послом Канади в Вашингтоні Лейтона Г. МекКартія. Світлина представляє нього посла з його дружиною в їх мешканні в Торонто.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Установчі збори Союзу Українських бизнесменів.

Дня 2. березня ц. р. відбулись у Вебстер Гол, при 11. вулиці в Ню Йорку, установчі збори новоствореного Союзу Українських Бизнесменів.

Тимчасовий голова Союзу, п. Платон Стасюк, відкрив збори і, пояснивши ціль тих зборів, відчитав програму нарад. До найголовніших точок цих нарад було перебрання чартеру і вибір сталого уряду, на основі постанов цього чартеру.

Чартер перебрано від старого Союзу Українських Бизнесменів, зорганізованого ще в 1927. р., який, внаслідок певних причин, ступнево перестав працювати і майже заник. Залишився лише чартер, який урядники старого Союзу, з п. Яковом Корнатом на чолі, рішили передати новому Союзови, та в той спосіб заощадити грошей новому Союзови на вибирання нового чартеру.

За порадою приявних двох адвокатів, п. С. Яреми і М. Радика, передача відбулася після всяких правних приписів. Старий Союз, якого 12 членів було приявних на зборах, перевів формально свої збори і одноголосно рішив приняти в члени всіх членів нового Союзу. На той час провід над зборами перебрав п. Я. Корнат. Опісля всі члени нового Союзу це затвердили. Тепер п. Стасюк знов обняв урядування і приступлено до вибору нового уряду.

До нового уряду ввійшли: Платон Стасюк, голова; заступники: М. Гула і Д. Скоцко; П. Чорноокий, фінансовий секретар; Я. Кулинич, його заступник; М. Кравчук, касієр; М. Радик, заступник; Р. Олесницький, рекордовий секретар; В. Іваськів, заступник; контрольна комісія: М. Гладун, Г. Гумовський, Я. Корнат; статутова комісія: С. Ярема, М. Радик, В. Кочкуда; пресова комісія: П. Задорецький, Е. Ляхович, М. Данильченко; організаційна комісія: В. Пришляк, П. Тихоступ, М. Сукар, П. Чорноокий, І. Бажан, А. Барчевський, С. Бучацький, А. Лех, В. Пуйда, Яворський.

По виборі предсідник попросив до слова приявного українського бизнесмена зо стейту Конетикат, п. Саламандру, який виголосив привіт нюйорським бизнесменам і закликав їх до дальшої праці. Він говорив, що праця нюйорських бизнесменів відбилась широким відгомоном і по інших містах і всюди українські бизнесмени починають рухатись до організованого життя. Зчасом українські бизнесмени повинні видавати свій економічно-торговельний журнал, разом порозумівається і творити загальну бизнесову організацію на цілу Америку. Від успіху нюйорських бизнесменів залежить, чи це поведеться. Успіх буде заохотою, а невдача погребає все в зародку.

Секретар зборів заявив, що дотепер вписалось 120 членів. Предсідник звелів приявним застановитись над потребою власного льокалю. Були голоси, щоби Союз чимскорше прямував до купна свого власного дому, де українські купці могли б полагоджувати всі свої організаційні і купецькі справи. Предсідник далі заявив, що вже в найближчім часі члени Союзу будуть поділені на ріжні бизнесові галузі і ті галузі зачнуть свої власні наради. На першім місці стоїть галузь гросерників, яких вписалось близько 70.

На цих зборах приявних було троха менше, ніж попередних, а то тому, що перші збори були свойого роду прилюдним вічем і на нього приходило чимало не бизнесменів. Цей раз прийшли в більшости самі бизнесмени, або представники бизнесів, коло 150 осіб.

Внаслідок цього, що наші бизнесмени не себе добре не знають і не мають вироблених поглядів на здібности кожного свого члена зокрема, вибори відбувались поволи. Кожний відчував, що до проводу мусять станути такі люди, які якслід поведуть справу. Обережність у доборі була позитивним явищем. Назагал, на цілих зборах панувало таке саме бажання, як на попередних зборах: за всяку ціну зорганізувати українських бизнесменів, поправити їх власну долю, дати кращий товар покупцям і матеріяльно піднести цілу українську суспільність в Америці.

Е. Л.

Життя великих людей і жінок це приклади терпеливости і витривалости.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 3. березня 1941. померла членкиня Товариства Укр. Січ, в д. 170. У. Н. Союзу,

ТЕКЛЯ ГРАБАР НАДВОРНА.

Вступила до У. Н. Союзу 2. січня 1915. року. Полишила в смутку мужа Дмитра, сина Івана, невістку Марію, внуків Петра, Мирона й А. Марію.

Похорон відбудеться в четвер, 6. березня, в годині 9. рано з дому жалоби, 154 Jefferson Road, Wippany, N. J. Проситься рідню й знайомих прибути на похорон, щоби віддати останню услугу заслуженій громадянці Віппани, Н. Дж.

Прибрана земля Вашингтона вічною най буде пером для Покійної.

Вічна Їй память!

Т. Наконечний, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. — Звичайні місячні збори Тов. Зап. Січи, від. 75., відбудуться в неділю, 9. березня, точно в год. 1. попол., в У. Н. Домі, 4655 Мартин. Отсим напоминається членів довгуючих до тов. каси, щоби по можности старалися свій довг вирівняти тепер, коли всі працюють, бо як прийде знову безробіття, то тоді буде прикро. Також проситься членів вписати своїх жінок і дітей в члени Тов. і У. Н. Союзу. Ми віримо, що кожний член нашого відділу має приятелів і знайомих українців, що ще не належать до жадної української організації. Тож переконуйте їх, що їхнім обовязком і честю є належати до української організації. Не кажіть, що не маєте кого вписати, бо самі факти в самім місті Дітройт вказують, як малий процент українців належить до українських організацій, котрі за такі самі гроші в порівнанню до чужих організацій дають далеко більші користи, як моральні так і матеріяльні, яких від чужих організацій ніколи не можемо дістати. Нас, українців, в Дітройт і околиці начисляють до 50 тисяч, ми візьмемо певне число 25 тисяч, з них до українських організацій належить несповна 3 тисячі, а 22 тисячі збагачують чужі організації, почасти ворожі до українців. Чи не сором для нас у 20. століттю на вільній земли Вашингтона, носити пута неволі. Кажу неволі, так, бо українець у чужій організації не скаже сміло: я українець! І не може почуватись вільним душевно, бо бути в чужій організації, чуже любити, чуже спомагати, він уважається відлучений від свого народу. Українці, скиньте зі себе ярмо неволі, не давайте себе використовувати чужим. Ставайте в ряди своєї організації. Збогачуйте самі себе. Шануйте і любіть своє, а тоді й чужинці будуть нас поважати і будуть нас мати за освічений і солідарний народ. Щераз почуєте, що, мовляв, до вас треба ходити на мітінґи й щомісяця платити, а я заплачу раз на рік і маю спокій. Це безпідставне виправдування, бо у нашій організації також можете заплатити раз на рік, чи на пів року, чи як кому вигідно, а на мітінґи ходити також добре, часом якусь добру гадку піддасте для добра організації, чи для української справи, тимсамим робите добро для себе, своєї родини і взагалі для українського народу. Честю і святим обовязком є кожного українця і українки належати тільки до української організації. Кому би не можливо було прийти на збори вписатися, так напишіть картку, а секретар прийде до вашої хати і подасть Вам всі інформації про нашу організацію, котра є найстаршою і найбільшою українською організацією в Америці. Пишіть або удавайтеся особисто на адресу: Michael Prystash, 5245 Neckel, Dearborn, Mich. — За уряд: Петро Костирка, предс.; Іван Слупецький, кас.; Михайло Присташ, секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289., відбудуться в неділю, 9. березня, в годині 2. пополудні, в домі, де звичайно. Проситься членів прибути на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Н. Головка, секр.

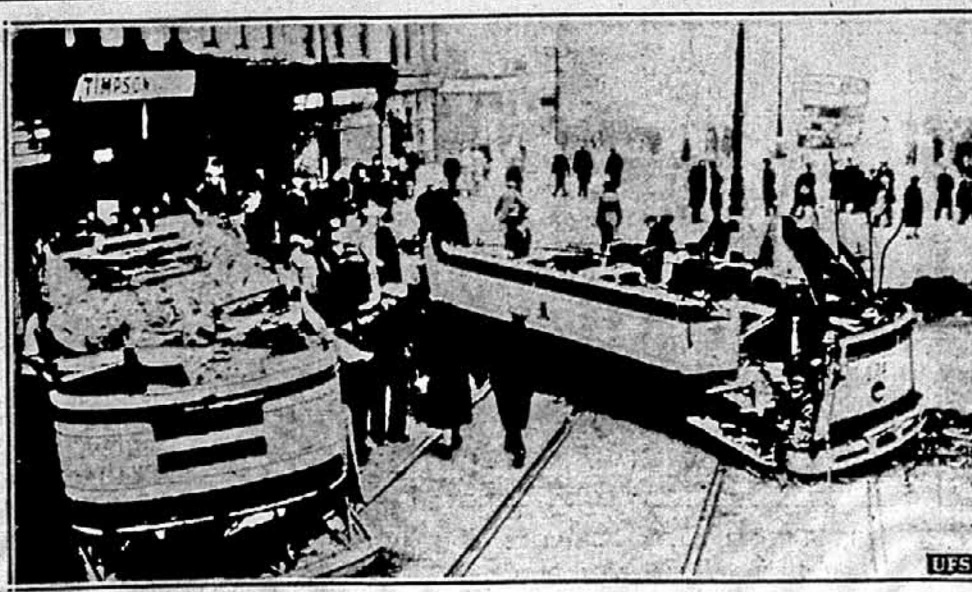
СКРЕНТОН, ПА. — Місячні збори Тов. Над Збруча, від. 280., відбудуться в неділю, 9. березня, в 2. годині пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 В. Лакавана Еве. Присутність всіх членів на зборах є обовязкова, бо є досить справ до полагодження. Рівнож ще раз припоминається, що за членів, котрі не заплатять до 25. дня в місяці, не будеться засилати. — За уряд: О. Запоточний, С. Говка, Р. Рубльовський.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 146., відбудуться в неділю, 9. березня, в годині 1:30 попол., під ч. 13530 Charest St. Просимо всіх членів бути присутними. Звертається увагу членам, що вони не сповняють народної роботи, як члени інших відділів, як це видно зо звіту головного секретаря, п. Галичина в Свободі, кілько хто зорганізував членів до У. Н. Союзу. А деж наші члени? Таж і Ви маєте знайомість ходити на забави з ними. Приведіть свого приятеля, або їх діти і впишіть їх до своєї організації. Асекуруйтеся в своїх. Защо Вам колись люди подякують за Вашу добру пораду, бо хто не стоїть членом в У. Н. Союзі, той не має нагоди довідатися своїх користей, які У. Н. Союз дає. Апелюємо до Вас, поважані члени, сповніть свій народний обовязок і організуймося. Ніколи не запізно, але справи не відкладаймо. Робім справу зараз. Ходіть поміж знайомих, приятелів і не знайомих, котрі губляться. Відшукаймо їх і працюймо разом для свого рідного добра. — П. Андрушків, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Звичайні збори Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94., відбудуться в неділю, 9. березня, в Укр. Хаті, точно 1:30 пополудні. Кожний член і членкиня повинні прибути на ті збори та вирівнати свої довги до каси Тов., як також привести своїх знайомих і вписати їх до У. Н. Союзу і до Тов. Пригадую новим членам, щоб ліпше інтересувалися Тов. та приходили на збори, а не чекати, аж урядник до вас прийде по розмет. Чим більше членів є на зборах, тим ліпше якусь справу перевести, чи навіть підприємство піддержати. — А. Патра, секретар.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. За. Січи, від. 367., відбудуться в неділю, 9. березня, в галі церковній, год. 1.30 Пополудні. Проситься членів явитись на збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься членів вирівнувати свої вкладки місячні, щоби не затягати довгів. Стараймося приєднувати нових членів старших і молодших до Союзу і Товариства. — За уряд: Мек. Сорохтей, П. Лисько, Р. Дмитрів.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Тов. Єдність, від. 163., відбудуться в неділю, 9. березня, в год. 1. пополудні, в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Обовязком кожного члена є бути на тих зборах, бо є важні справи до порішення. — Уряд.

З ОДНОГО ДВА.—Підчас вибуху націстичної бомби в англійському місті Шефілді дво-поверховий трамвай розлетівся на дві частини. Бомба викопала величезну яму серед вулиці.

БІЛЬ ГОЛОВИ

Одним з найчастіших, а у декотрих людей щоденним терпінням є біль голови. Це майже не хвороба, це майже дрібниця, на котру ніхто не звертає великої ваги, особливо, коли це трапиться у його рідних, чи знайомих. Зате не один відчуває доймаючо власний біль голови і часто є від нього прямо тяжко хворий та нездібний до ніякої праці. З окрема жінки терплять часто болі, куди частіше від чоловіків.

Що це властиво за обяв, яка його причина? Як запобігти, чи усунути це лихо?

Ще до нині невідомо ученим, що власне болить в голові і як це діється? Досвіди показали, що сам мозок, або не є вражливий на біль, або відносить враження болю до органів зовнішних, через це, що дана частина мізку завідує чинностями тих органів (є їх центром). Натомісць можуть боліти мізкові опони, кости чашки, мязи і їхні повязки та обгортки, вкінці шкіра, а то й волосся. Що діється підчас болю в цих нарядах? Бувають, правда, запалення чи то опон, чи мязів — це останнє називаємо ревматизмом, або ломцем, але найчастішими є зміни в обігу крови, а це: звуження кровних судин і недостача крови, або розширення їх та наплив до голови. Ці чинники подражняють нерви і викликують в них враження болю, а щойно це враження доходить до мізку і нашої свідомости.

Причин болю голови є дуже багато. Перш за все біль голови може бути одним з обявів мізку та його опон. Тут причина його є ясна і він уступає враз із недугою. При багато інших хворобах буває біль голови одним із перших обявів і уперто удержується через цілий час хвороби. І так виступає він при запаленнях нирок, ґіхті, сифілісі, затроєннях алькоголем, нікотиною і недомаганнях шлунка і кишок, хворобах жіночих полових нарядів і багато інших недугах. Все це є так званий симптоматичний, чи обявовий біль, то значить, причиною його є інша хвороба і він для нас менше інтересний.

Найбільше цікавить нас біль голови, при котрім на перший погляд не находимо ніякої хвороби в організмі, біль, котрий виступає раз незалежно від стану організму, другим разом знов залежно від ряду чинників зовнішних, цей біль називаємо звичним або сталим і він у жінок найчастіший.

Буває, що за твердо спимо або не виспані, що схвилювалися чимнебудь, чи позлостили, зажурилися, чи налякалися і заболіла голова. Це причини психічної натури і вони дуже часті. Не рідко буває, що людина переповнить шлунок, що терпить на запір (обструкцію) або зїла щонебудь нестравного, от із цеї причини біль голови. Ще частіше виступає біль голови з перетомлення працею і то переважно умовою, з сидячого способу життя в замкнених кімнатах. Тут ділає перетомлення з одної сторони, а брак повітря і руху з другої. Тому то так часто нарікають на голову шкільні діти, урядники та інші фахівці умові робітники.

Зокрема варто застановитися, в яких умовах перебуває наша молодь. Перш за все вона сидить часто похилена або й скривлена, нераз шкільна кімната є не досить простора і ясна і через те невідповідна для великого числа дітей. Для молодого організму є незвичайно шкідливий вже брак руху, щож тоді казати про лихе повітря. З обчислень праці віддихової виходить, що людина потребує на мінуту 8 літрів повітря, значить, на пів дня коло 6 тисяч літрів. Є це мінімум в можливо найкорисніших умовах, при доплпві свіжого повітря. В малих кімнатах шкільних кількість повітря буває багато понижче мінімум, при тім ізза браку сталої і відповідної вентиляції повітря не відновлюється, навпаки, громадяться в ньому продукти переміни матерії, головно квас вуглевий, а також порох, принесений за ногами. Це й є причиною, чому багато дітей вертає зі школи з болем голови, з котрим часто сідає переробляти лекції дома, подекуди ще в гірших умовах. Додаймо тепер ще дуже важний чинник, це приспішений зріст і розвій молодого організму і разом з ним більше запотребування повітря. Тепер зрозуміємо, чому діти так часто нарікають на біль голови і знаємо як його лікувати: рухом на чистому повітрі, проходами та ґімнастичними вправами. У дівчат появляються болі голови, часто в звязку із першими обявами полового дозрівання, яко один з обявів блідниці. Вони тривають безперервно днями, а то й тижнями і місяцями, а втихають в часі місячки. Вже сама назва — блідниця вказує, що ті дівчата є бліді та слабі. І знову поручаємо свіже повітря, мірну кількість руху, побут на селі, перш за все в горах. Дуже шкідливе є поборювання такого болю штучними середниками, як то часто роблять пильні, а нерозумні учениці чи їхні опікуни: пиття чорної кави, заживання ріжних порошків, щоби тільки на хвильку дізнати полекші і далі працювати. Тому й кожна мати, котрій залежить на здоровлю дитини повинна казати їй замісць цього всього перервати науку і вийти на прохід. Замісць того мами йдуть до лікаря і домагаються рецепт та ліків, а легковажать природне джерело здоровля: повітря та сонце.

В звязку з половим життям жінки є самостійна хвороба, звана мігреною. Є це напади дуже сильного болю переважно в половині голови, при чім хворі блюють, є зовсім нездібні до якоїнебудь праці, дістають болі очей і часто бачать світляні мурашки в темному полі. Більшість хворих кладеться тоді в темному покою, пильно бережеться всякого шуму й гуку та вживає випробуваних вже ліків. Як вище згадано, мігрена є звязана з половим життям жінки, передовсім з місячкою. Проте трапляється і незалежно від неї, або й чоловіків і все започинається в молодім віці (полового дозрівання). Вона виступає у людей нервових, вже за молоду дідично обвяжених, в родинах, де часті нервові хвороби, наприміp епілепсія. Усунути її — медицина безсильна. Проте поручається ряд ліків успокоюючих нерви, як бром, холодні оклади, ряд порошків проти болів, як аспірина і багато інших. Найчастіше хворий сам вміє собі дібрати якийсь порошок, котрий йому помагає — на жаль на коротко, бо в міру привички ділання його слабне і тоді треба шукати нового ліку. Всетаки остає та розрада і надія, що в старім віці мігрена уступає сама від себе.

Подібно як мігрена мають підклад нервовий й інші болі голови. Вони відзначаються тим, що виступають при втомі чи якихнебудь ефектах психічних, звичайно в означеній порі дня, і придержуються одного місця голови, наприклад вершка, чола, чи потилиці. Вони мають часто характер сталого і доволі немилого утиску, а не болів, наче утиск шелома наложеного на їх голову.

Загально беручи, причиною сталого болю голови є нервовість, як що нею це є малокровність, невідповідний спосіб життя чи то фізичного (пожива, віддихання, рух) чи душевного. Як бачимо, так дрібничковий обяв, як болі голови має дуже багато причин та відмін! З причин ще слід вимінити хвороби лиця, а то: носа, чола, щоки й уха. При них буває біль голови першим обявом, що звертає увагу на початок тих хвороб. Також і відмін болю голови є багато. Одні болі є такі сильні і напрасні, що людина стає хворою і прямо зовсім нездібною до життя — а другі є тільки почуттям утиску і нездоровля. Між ними є ціла низка болів слабших або сильніших.

Як лікувати біль голови?

Перш за все звернутися до лікаря, щоб прослідив цілий організм і вислідив причину болів. Поборовши причину, увільнимо хворого від болів голови. Колиж не найдеться жадної поважної хвороби тільки ослаблення, нервовість, вражливість, чи прямо сталий, габітуальний біль, тоді кажемо, що в цеї людини вже така конституція. Тоді стараємося скріпити цю людину відповідним відживлюванням, управильненням стільки, уложенням її способу життя і праці. Далі стараємося зміцнити її систему нервову, чи то купілями, рухом, спочинком, повітрям чи ліками. У малокровних звертаємо головну увагу на відживлювання, віддихання свіжим повітрям. Аж на прикінці сягнемо по ліки, котрих є багато, почінаючи з аспірини, а кінчаючи найбільше складними оригінальними препаратами, захвалюваними ріжними фабриками.

Однаково, часто все це не вистарчає, або не помагає і хворий остає далі із своїм болем. Тоді безсильна вже медицина подає йому хоч ту надію, що з роками біль цей сам уступить, а може людина так звикне до нього, що не стане більше його відчувати яко біль, тільки як звичайний, нормальний стан здоровля.

Д-р Софія Пархонович.

БОМБОВИЙ КАПЕЛЮХ. Міністерство безпеченства в Великій Британії затвердило такий панцирний шолом як захорону перед бомбовими відломками.

РЯТУЙ МЕНЕ, СЕСТРО. На місце прибережних купелевих сторожів на Бон Бічу, в Вікторії, в Австралії, котрі пішли служити в армії, поставлено дівчат. До служби зголосилися жінки, що належать до „Челсі Лайф Сейвинг Клоб".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ОЛІЕН, Н. Й. — Квартальний мітинґ Тов. Зап. Січ, від. 363., відбудеться в неділю, 9. березня, в годині 2. пополудні. Проситься всіх прийти начас, бо маємо важну справу до полагодження. Члени, котрі мають діти, що не є ще членами, повинні старатись вписати до У. Н. Союзу зараз, а не відкладати, аж будуть старші. Тримаймось кличу: свій до свого! Члени, котрі не являться на мітинґу, будуть карані після статута. — Д. Базів, кас.; Г. Підскальний, секр.; О. Іванців, предс.

ТОЛІДО, О. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 167., відбудуться в неділю, 9. березня, в годині 2. пополудні, в залі, де звичайно. Просимо всіх членів й членкиць прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, а це справа по покійнім члені Михайлі Тимків. Є пропозиція, щоби знести місячне до місцевої каси хорих, однак кожний член мусів би платити по 10 ц. місячно на розхід братства. Суспендовані члени повинні прийти на збори й заплатити свою вкладку; в противнім разі будуть виключені з Бр. й У. Н. Союзу. — Уряд від. 167.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 9. березня, в годині 1. пополудні. Проситься всіх членів прийти на збори, вирівнати свої вкладки і привести з собою нових членів до Тов. Сокіл. — Тимко Кальмук.

ЙОНГСТАВН, О. — Квартальні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230., відбудуться 9. марта, в У. Н. Домі, 525 В Райен Еве., точно в 2. годині пополудні. Проситься всіх членів і членкиць прийти на цей мітинґ, де почуєте справоздання відділове і з балю, рівнож будуть вироблені і переголосовані проекти на конвенцію. Обовязком всіх членів прийти на означений час. Теж нагадується довгуючих членів, щоби вирівнали свій залеглий довг, бо в противнім разі будуть суспендовані після статуту. — За уряд: Теодор Пеpiг, предс.; Мих. Мушинський, кас.; Іван Павловський, секр.

МОНОСЕН, ПА. — Збори Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338., відбудуться в неділю, 9. березня, в годині 2. по обіді, в Українськім Домі, 2. вул.; 213 Скунмекер Евеню. Проситься членів прийти й вирівнати свої довги. — За уряд: Михайло Коваль, предс.; Павло Янковський, касієр; Микола Куць, секр.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН, ч. 241. Перемире відкинене.

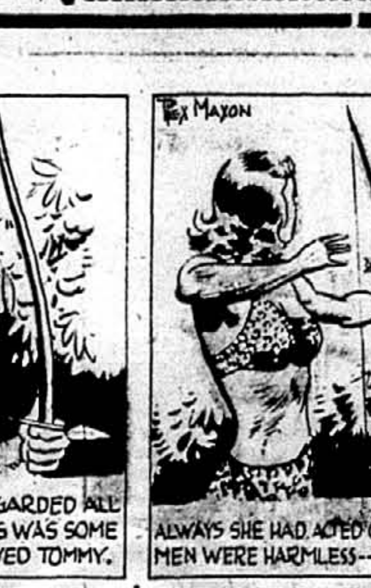
Тарзан зовсім не перелякався того, коли подразнена дівчина наложила на лука стрілу і націлилась до нього.

„Заключім перемиря, доки не знайдемо хлопця", заговорив до неї Тарзан. „По цім ти зможеш воювати зо мною скільки хочеш".

Дика дівчина, яка уважала всіх чоловіків за своїх ворогів, почала підозрівати, чи це не який підступ, щоб відобрати їй Тома.

Тарзеля, за правилами нетрів, вірила, що лиш мертві люди, або звірі, є нешкідливі. Вона випустила з лука стрілу.